



## Jó nemzetközi gyakorlatok

---

Az Open Budget Survey 2019-es felmérése kapcsán számos ötletes kezdeményezés kaphat nagyobb nyilvánosságot. Ezek legtöbbje egyszerűen és gyorsan megvalósítható akár egy az egyben átvéve, akár a hazai igények szerinti módosításokkal. A kezdeményezések legtöbbje valamilyen igény, probléma megoldására jött létre, ezért a megvalósítás során arra kell koncentrálni, hogy milyen igényt kíván kielégíteni a kormány az új eszközzel.

További megjegyzés, hogy az alábbi ötletek nem kapcsolódnak mindig szorosan az OBI pontszámhoz, néha kiegészítő információkról van szó.

A kincstári rendszerben rejlő lehetőségeket kihasználva Ukrajna<sup>1</sup> és Nigéria<sup>2</sup> napi szinten elérhetővé teszi a kincstári számláról végrehajtott kifizetéseket. Ennek révén szinte valós időben nyomon követhető, hogy mire költ a kormány és a tételes adatsorokból sok részletes kérdés megválaszolható vagy éppen érdekes kérdések tehetőek fel. Ukrajna a közönség számára csalogatóbb módon interaktív térképpel, összefoglaló adatokkal valósította ezt meg. Nigéria egyszerűbb megoldással élve Excel táblázatokban publikálja az adatokat.

A költségvetési dokumentumok, adatok könnyebb publikálását és keresését segíti, ha a kormány egy helyen teszi elérhetővé őket. Rengeteg országban egy külön honlapot hoztak létre erre a célra. Példaként Indonézia költségvetési portálja<sup>3</sup>, valamint Új-Zéland összefoglaló oldala<sup>4</sup> hozható.

Georgia még egy lépéssel továbbment a költségvetési adatok közérthetőségének javítása érdekében: vizualizációjában<sup>5</sup> a számvevőszék interaktív grafikonokkal, idősorokkal, alábontható adatsorokkal próbálja egyszerűvé tenni a költségvetési számokat. Az oldal egyben a számvevőszék felülete a nyilvánosság bevonására, hiszen a gyanús adatok esetén rögtön jelezni lehet az észrevételt a számvevőszék felé.

A teljesítménymérés tekintetében az új-zélandi „jólléti” költségvetés indított érdekes kísérletet. Az eddigi szemlélettel szakítva a kizárólag gazdasági mérőszámokkal leírható teljesítmény mellett a kormány igyekezett az állampolgárok „jóllétét” mérő mutatószámokat meghatározni a költségvetés tervezése során. Ehhez a statisztikai hivatalon keresztül a lakosság véleményét kérték, hogy mely területek kapjanak prioritást és ezt követve alakították ki a társadalom számára fontos területek alakulását követő mutatókat.

---

<sup>1</sup> <https://spending.gov.ua/new/>

<https://openbudget.gov.ua/>

<sup>2</sup> <https://opentreasury.gov.ng/>

<sup>3</sup> <http://www.data-apbn.kemenkeu.go.id/>

<sup>4</sup> <https://treasury.govt.nz/publications>

<sup>5</sup> <https://budgetmonitor.ge/en>

A közpénz elköltésének céljainak és ennek mérésének bemutatására az ausztrál költségvetés ad kiváló példát.<sup>6</sup> Már a bevezetőben kifejti, hogy eredményeknek a kormányzati programokkal elért hatásokat tekinti, és ezeket mutatja be. A nagyobb eredményeket részterületekre bontja, meghatározza az egyes részterületekhez kapcsolódó programokat, valamint, hogy melyik intézmények milyen módon járulnak hozzá az eredmény eléréséhez. Mindezt áttekinthető, táblázatos formában és időben összehasonlítva (mik az eddigi eredmények, mik a tárgyévre vonatkozó célok és mik a következő évekre kitűzött vállalások). Nem mindenhol található számszerű teljesítménymérés, de többnyire így is megállapíthatóak az egyes kiadásokhoz kapcsolódó elvárások.

Mivel a központi költségvetés az adófizetők pénzéből gazdálkodik, illendő, ha az erről szóló döntéshozatalba is bevonják az adófizetőket a kormányok. A lakossági vélemények meghallgatására és azok megfogadására az Egyesült Királyság szolgáltató jó példákat. Kezdsnek külön dokumentumban folyamatosan nyomon követhető, hogy milyen ügyekben várják a lakosság véleményét.<sup>7</sup> Amennyiben valamely konzultáció felkelti az érdeklődést, a megadott elérhetőségen részletes dokumentum található, ami leírja a konzultáció célját és főbb paramétereit, de ami még fontosabb minden kérdéshez kapcsolódóan igyekszik részletes és pártatlan háttér információkat nyújtani.<sup>8</sup> A konzultáció lezárása után megkapott véleményekre részletes beszámolóban dolgozzák fel.<sup>9</sup> A beszámolóban leírja, hogy hány válasz érkezett hozzá, valamint, hogy az egyes kérdésekre melyik volt a többség által támogatott válasz, de emellett milyen egyéb szempontokat érdemes figyelembe venni a további válaszok alapján.

A nyilvánosság bevonása nem kizárólag a kormány feladata, a törvényhozó hatalom vagy a számvevőszék számára ugyancsak fontos a lakossági vélemények becsatornázása. A törvényhozó hatalom által biztosított lehetőségben Peru tekinthető iránymutatónak, ahol a parlament honlapján külön oldal érhető el a költségvetési tervezet véleményezésére.<sup>10</sup> Az oldalon a tervezethez kapcsolódó összes dokumentum megtalálható és egyúttal az érdeklődők ezzel kapcsolatos meglátásaikat továbbíthatják a képviselőknek. A lakossági hozzászólásokat teljes egészében nyilvánosságra hozza a parlament,<sup>11</sup> így pontosan követhető, hogy milyen további szempontokat vehettek figyelembe a képviselők a döntéshozatal során.

---

<sup>6</sup> <https://www.health.gov.au/sites/default/files/health-portfolio-budget-statements-2018-19.pdf#page=53>

<sup>7</sup> <https://www.gov.uk/government/publications/check-the-status-of-tax-policy-consultations>

<sup>8</sup>

[https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment\\_data/file/873540/C\\_all\\_for\\_evidence - raising standards in the tax advice market.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/873540/C_all_for_evidence_-_raising_standards_in_the_tax_advice_market.pdf)

<sup>9</sup>

[https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment\\_data/file/734837/Plastics call for evidence summary of responses web.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/734837/Plastics_call_for_evidence_summary_of_responses_web.pdf)

<sup>10</sup> <http://www.congreso.gob.pe/participacion/presupuesto-2018/>

<sup>11</sup>

[http://www2.congreso.gob.pe/Sicr/ParCiudadana/Foro\\_pvp.nsf/RepOpiweb04?OpenForm&Db=3B8346D09D3CE7C70525818C004BC313&View=yyyy&Col=zzzz](http://www2.congreso.gob.pe/Sicr/ParCiudadana/Foro_pvp.nsf/RepOpiweb04?OpenForm&Db=3B8346D09D3CE7C70525818C004BC313&View=yyyy&Col=zzzz)